

ZOERSEL TRAPPISTENBEEK 2016J75 + 2016L55

Archeologienota DEEL 3: Programma van Maatregelen

Sander VAN DE VELDE
Pieter LALOO
Frédéric CRUZ
Gunther NOENS

Project:

Zoersel - Trappistenbeek

Opdrachtgever:

Provincie Antwerpen
Dienst Integraal Waterbeleid
Desguinlei 100
B-2018 Antwerpen
BE0207725597

Uitvoerder:

GHENT ARCHAEOLOGICAL TEAM bvba (GATE)
Sander VAN DE VELDE, Pieter LALOO, Frederic CRUZ, Gunther NOENS

© 2016 - GHENT ARCHAEOLOGICAL TEAM bvba

Niets uit deze uitgave mag vermenigvuldigd of aangepast worden, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand en/of openbaar gemaakt worden onder enige vorm of wijze ook, elektronisch, mechanisch, door fotokopie, zonder toestemming van Ghent Archaeological Team bvba.

Inhoud

INLEIDING	3
1. GEMOTIVEERD ADVIES OVER HET AL DAN NIET MOETEN NEMEN VAN MAATREGELEN	3
1.1 Volledigheid van het uitgevoerde onderzoek	3
1.2 Aanwezigheid en waardering van een archeologische site.....	3
1.3 Impactbepaling	4
1.4 Maatregelen	5

INLEIDING

De provincie Antwerpen plant maatregelen in de gemeente Zoersel naar aanleiding van wateroverlast bij intense regenval in een bebouwde zone (Kwikaard en Kapellenhof) rond het samenvloeiingsstroomgebied van de Molenbeek en de Trappistenbeek. Het gaat om enkele percelen in een naar het zuidwesten sluitende wig tussen de Waterstraat (Raymond Delbekerstraat) in het noordwesten en de Kapellei in het zuidoosten. De beoogde percelen, nu nog in gebruik als weiland, zullen worden ingericht als waterretentiebekken, afgebakend door de Molenbeek in het noordwesten, de Trappistenbeek in het zuidoosten en een nieuwe dijk in het zuidwesten. Het overstromingsgebied wordt ca. 23,9 ha groot. De geplande bodemingrepen beperken zich tot de aanleg van dijken en het verleggen van een deel van de loop van de Molenbeek, samen ca. 14 500 m² in oppervlakte. De oppervlakte van de percelen met bodemingreep overschrijden de drempelwaarden die opgenomen zijn in het Onroerenderfgoeddecreet (opp. > ca. 1ha). Het projectgebied bevindt zich niet in een vastgestelde archeologische zone, een beschermde archeologische site of binnen gebieden waar geen archeologische erfgoed meer te verwachten valt (GGA). Hierdoor moet een archeologienota worden opgesteld. GATE werd aangesteld om deze archeologienota op te maken.

1. GEMOTIVEERD ADVIES OVER HET AL DAN NIET MOETEN NEMEN VAN MAATREGELEN

1.1 Volledigheid van het uitgevoerde onderzoek

Op basis van het gevoerde bureauonderzoek en het landschappelijk bodemonderzoek werd voldoende informatie ingewonnen omtrent het archeologisch potentieel van het projectgebied en de impact van de geplande werkzaamheden hierop.

1.2 Aanwezigheid en waardering van een archeologische site

De geplande aanleg van een retentiezone aan de samenvloeiing van de Waterstraatse loop, de Molenbeek en de Trappistenbeek te Zoersel gaat gepaard met bodemingrepen. Voor de constructie van een dijklichaam wordt teelaarde tot ca. 25cm afgegraven; het verleggen van een deel van de Molenbeek gaat gepaard met het uitgraven van de bodem tot 1,5m onder maaiveld over een zone van 5x600m; in het noorden van het projectgebied tenslotte wordt een verbingsgracht gegraven tussen de Molenbeek en de Waterstraatse loop. In het kader hiervan werd GATE aangesteld om een archeologienota op te maken, met advies naar eventueel uitgesteld vooronderzoek, werfbegeleiding of vrijgave.

Het onderzoek bestond uit een bureauonderzoek en 16 landschappelijke manuele Edelman-boringen (ø=7cm). Uit de bureaustudie bleek dat in het projectgebied geen archeologische vindplaatsen gekend zijn, dat ook in de ruimere regio weinig archeologisch onderzoek werd uitgevoerd en dat de archeologische kennis dus beperkt is. Het booronderzoek op een raai in het zuidwesten van het projectgebied waar het dijklichaam en de nieuwe loop van de Molenbeek voorzien worden leverde vooral in een klein gebied in het noordwestelijke deel indicaties op voor de aanwezigheid van intacte bodemprofielen met een zeker archeologisch potentieel. Het grootste deel van het afgeboorde traject bestaat uit natte

bodems waar de kans op het voorkomen van archeologische vindplaatsen laag wordt ingeschat.

1.3 Impactbepaling

Het projectgebied, door de provincie gemarkeerd als onderhevig aan wateroverlast, is een 239200m² groot weide- en akkerland ingeklemd tussen de Waterstraat en de Kapellei. Hierbinnen bakenen de Molenbeek en de Trappistenbeek het gebied af in het zuidoosten, zuidwesten en noordwesten. De noordoostelijke grens loopt parallel aan de Mathias Joostlaan. De bodemingreep beperkt zich tot de kadastrale percelen Zoersel; Afdeling 3 (Brecht 2); Sectie 1; 324, 325, 326A, 328A, 329, 330, 335A, 333F, 337B, 340B, 341, 343, 344, 386A, 387. Deze zone zal heringericht worden als een waterretentiebekken, teneinde wateroverlast in de toekomst beter op te vangen. De aanleg van dit bekken houdt in:

- de verlegging van de Molenbeek
- het weghalen van de slibbodem uit de Molen- en Trappistenbeek (totaal 7 ton)
- een herdefiniëring tot ontwateringsgracht van de huidige loop van het deel van de Molenbeek langs de zuidwestengrens van het projectgebied
- de aanleg van een dijk parallel aan de Molenbeek aan de zuidwest- en noordwest-grens van het projectgebied

Het dijklichaam wordt 8m breed (4m aan de top) en opgetrokken over een afstand van ca. 930m. Hiertoe wordt eerst over de gehele oppervlakte van ca. 6520m² 0,25m teelaarde afgegraven. In de top van de dijk wordt een onderhoud- (en eventueel wandel)pad geïntegreerd.

- de aanleg van een dijk aan de zuidoostzijde van het projectgebied, haaks op het dijklichaam aan de zuidwestzijde

Deze dijk wordt kleiner en lager: 3m breed (1m aan de top) over een afstand van 250m. Voor de aanleg wordt de teelaarde tot op 0.25m weggegraven.

- de bouw van een uitlaatconstructie in de zuidhoek van het projectgebied waar de Trappistenbeek en de huidige Molenbeek samenvloeien

De uitlaatconstructie verbindt beide lopen met het nieuw aan te leggen deel van de Molenbeek. De uitlaat zal bestaan uit een gesegmenteerde buis van 6m lang, met een diameter van 1000mm. Deze wordt aangelegd in een open sleuf van ca. 2m breed met een diepte van 1,7m tegenover het huidige maaiveld. De buis wordt gefundeerd op een laag zandcement van 0,25m dik.

- de aanleg van een overstort ten westen van de uitlaatconstructie waarvoor het dijklichaam over een afstand van 10m wordt verlaagd
- het uitgraven van een nieuwe loop voor de Molenbeek

Dit nieuwe deel van de Molenbeek krijgt een 1,5m diep, afgestompt V-profiel. De beek wordt 5m breed aan het maaiveld en voorzien van een 0,6m brede bodem. De nieuwe loop wordt 600m lang.

- het uitgraven van een verbindingsgracht tussen de Molenbeek en de Waterstraatse Loop in de noordelijke hoek van het plangebied

Deze verbindingsgracht krijgt een 1m diep, afgestompt V-profiel, zal 250m lang zijn en aan het maaiveld 2,8m breed.

- het rooien van 20 solitaire bomen en het weggraven van nog eens 25 extra exemplaren voortgekomen uit natuurlijke bebossing

Ter compensatie voorzien de plannen de aanplanting van vijftien zwarte Elzen (*Alnus Glutinosa*) tussen de Molenbeek en de dijk.

Van de totale oppervlakte van het onderzoeksgebied wordt over ca. 13580m² ingegrepen in de bodem met een variërende diepte tussen 0,25 en 1,7m.

1.4 Maatregelen

Gezien de geplande bodemingrepen in het noordwestelijk deel van het boortraject, waar intacte bodemprofielen met een zeker archeologisch potentieel voorkomen, beperkt zijn tot het afgraven van ca. 25cm van de teelaarde wordt geen verder vervolgonderzoek geadviseerd, aangezien de eventuele archeologische kenniswinst door de beperkte omvang beperkt is. Ook op de rest van het traject waar natte bodems voorkomen, is omwille van het lage archeologische potentieel ook geen vervolgonderzoek aangewezen.